

Τρέχοντας μακριά από αλήθειες που ήταν ψέματα

Μυθιστόρημα για μια ζωή παράλληλη με την πορεία της Γερμανίας

Ο Γκίντερ Γκρας (1927-2015) υπήρξε βαθιά ουμανιστής και πραγματικός φιλέλληνας.

Του Γιώργου Σ. Κουλουβάρη
gkouli@naytemporiki.gr

ΓΚΙΝΤΕΡ ΓΚΡΑΣ,
«Το τενεκεδένιο ταμπούρλο»,
μτφ. Τούλα Σιετί, εκδόσεις Πατάκι

«Το παραδέχομαι, είμαι τρώφιος ψυχιατρείου και υπό διαρκή επίτηρηση. Ο νοσοκόμος μου δε με αφήνει σχεδόν ποτέ από τα μάτια του, γιατί η πόρτα έχει ματάκι. Τον έχω αγαπίσει, όταν μπαίνει στο δωμάτιό μου διηγούμαι στον ματάκι πίσω απ' την πόρτα συμβάντα από τη ζωή μου, ώστε, παρά το ματάκι ανάμεσά μας, να με γνωρίσει. Δεν ξέρω αν είναι καλλιτέχνης, αλλά μια έκθεση των δημιουργιών του θα είχε ευνοϊκή υποδοχή από τον Τύπο και σίγουρα θα προσέλκυε κάμποσους αγοραστές. Μαζεύει κοινούς σπάγκους από τα δωμάτια των ασθενών του μετά το επισκεπτήριο, τους ξεμπερδεύει κι έπειτα, δένοντας τον έναν κόμπο πάνω στον άλλο, φτιάχνει φαντάσματα. Ύστερα τα βουτάει σε γύψο, τα αφήνει να στεγνώσουν και τα καρφώνει σε κοντές βελόνες πλεξίματος, που τις στερεώνει σε μικρά ξύλινα βάρη. Συχνά παίζει με τη σκέψη να χρωματίσει τα έργα του, πράγμα που τον συμβουλεύω να μην το κάνει. Του δείχνω τον άσπρο μεταλλικό σκελετό του κρεβατιού μου και τον προτρέπω να φανταστεί αυτό το τέλειο κρεβάτι πολύχρωμο. Τότε εκείνος σκώνει τρομαγμένος τα χέρια ψηλά πάνω απ' το κεφάλι, προσπαθεί να δώσει στο κάπως υπερβολικά απαθές πρόσωπό του έκφραση σε όλους τους τρόπους του κόσμου και παραντίζεται από τα χρωματιστά του σχέδια. Το ασπροβαμμένο μεταλλικό κρεβάτι μου επομένως είναι ένα είδος μέτρου, για μένα, μάλιστα, κάτι παραπάνω από μέτρο: το νοσοκομειακό κρεβάτι μου είναι ο στόχος που επιτελούς πέτυχα, είναι η παρηγοριά μου, και θα μπορούσε να γίνει η πίστη μου, εάν η διεύθυνση του ψυχιατρείου μου επέτρεπε να κάνω ορισμένες αλλαγές. Λόγου χάριν, θα ήθελα να ψηλώσω τα κάγκελά του για να μη μου κολλάει κανένας πα».

Ο ΟΣΚΑΡ Ματσεράτ, τρώφιος ψυ-

«Βάρκα τραβηγμένη στην παραλία», 1874, λάδι σε ξύλο, 20 x 30 εκ. [Ιωάννης Αλταμούρας (1852 - 1878), Συλλογή Ιδρύματος Ε. Κουτλίδη, Εθνική Πινακοθήκη].

Όταν πρωτοκυκλοφόρησε, το 1959, το «Τενεκεδένιο ταμπούρλο» δίχασε το αναγνωστικό κοινό και προκάλεσε την οργή της Καθολικής Εκκλησίας.

■ «Ο Γκρας στο "Τενεκεδένιο ταμπούρλο" έρχεται αντιμέτωπος με το τεράστιο έργο της ανασκόπησης της σύγχρονης ιστορίας».

χιατρείου, ανακαλεί την πολυτάραχη ζωή του που ταυτίζεται με την πορεία της Γερμανίας προς το χάος στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα.

Ως παιδί είναι χαρισματικός,

διαθέτει νοημοσύνη ασύμβατη με την ηλικία του και μια φωνή που θρυμματίζει το γυαλί. Στα τρίτα του γενέθλια, τη μέρα ακριβώς που αποκάτ το πρώτο του τύμπανο, αποφασίζει, ως αντίδραση στην απανθρωπιά και την αθλιότητα του κόσμου, να βάλει οριστικά φρένο στη σωματική του ανάπτυξη, πέφτοντας από τις σκάλες και να σταματήσει έτσι να μεγαλώνει.

Σχεδόν τριάντα χρόνων και έγκλειστος πια, ο νάνος Όσκαρ χρησιμοποιεί το τύμπανό του ως μέσο έκφρασης προκειμένου να ειρωνευτεί τις μεσοαστικές αντιλήψεις της οικογένειάς του και της κοινωνίας, να ανασκαλέψει το οδυνηρό παρελθόν της χιλιετήρας περιόδου και να σπιλιτεύσει τις φρικαλεότητες του ναζισμού.

Το 1999 ο Γκρας τιμήθηκε με το Νόμπελ Λογοτεχνίας. Στο σκεπτικό βράβειυσής του, η επιτροπή αναφέρει: «Ο Γκρας στο "Τενεκεδένιο ταμπούρλο" έρχεται αντιμέτωπος με το τεράστιο έργο της ανασκόπησης της σύγχρονης ιστορίας, ανακαλώντας τους αποκρηγμένους και τους ξεχασμένους: τα θύματα, τους πτυμένους και τα ψέματα που οι άνθρωποι ήθελαν να ξεχάσουν επειδή ακριβώς είχαν κάποτε πιστέψει σ' αυτά». [SID:21033975]